Täysistunto

Tiistai 28.6.2022 klo 10.00—14.54

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 80/2022 vp
Valiokunnan mietintö PuVM 3/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 3/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskustelu, edustaja Ronkainen.

Keskustelu

14.09 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva muutos vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annettuun lakiin ja ampuma-aselakiin on äärimmäisen tärkeä. Sillä mahdollistetaan Puolustusvoimien aseiden ja patruunoiden käyttö vapaaehtoisessa maanpuolustuksessa. Venäjän hyökättyä Ukrainaan on vapaaehtoisen maanpuolustuksen kysyntä kasvanut valtavasti. Erityisesti tässä tilanteessa on pystyttävä varmistamaan, että kaikille halukkaille löytyy mielekästä tekemistä vapaaehtoisen maanpuolustuksen parissa. Kasvanut kysyntä kertoo vahvasta maanpuolustustahdosta, ja tuota tahtoa meidän tulee vaalia. Oma historiamme ja Ukrainan näyttämä esimerkki osoittavat, että väkevällä maanpuolustustahdolla on mahdollista vastustaa jopa määrällisesti ja materiaalisesti ylivoimaista vihollista.

Valiokunta toteaa, että ampumataito on keskeinen sotilaan taito. Lisäksi on perusteltua, että vapaaehtoisen maanpuolustuksen käyttöön saadaan ne ampumavälineet, joita reserviläiset tulisivat käyttämään myös tosipaikan tullen.

Arvoisa puhemies! Lyijy on ympäristölle haitallinen raskasmetalli, ja ympäristönsuojelu on otettava vakavasti. Suomi on jo edelläkävijä niin ympäristötietoudessa kuin vastuullisessa ampumaharrastamisessakin. Valiokunta ottaa mietinnössään kuitenkin tiukan kannan EU:n kaavailemaan lyijykiellon laajentamiseen. Jo aiemmin valiokunnan muodostama kanta on ollut, ettei lyijykielto saa vaarantaa maanpuolustuskykyä tai harjoittelua. Selvityksien mukaan lyijylle korvaavia vaihtoehtoja ampumaurheilussa tai reserviläistoiminnassa ei ole. Valiokunta päätyykin esittämään, että komissioon vaikutetaan suoraan mahdollisimman korkealla poliittisella tasolla, aivan puolustusministeritasolla asti. Lyijyn kieltäminen siinä laajuudessa kuin komissio kaavailee tarkoittaisi patruunoiden valmistamisen vähenemistä Suomessa, mikä vaikuttaisi välittömästi maanpuolustusvalmiuteen ja harrastusmahdollisuuksiin. Se merkitsee myös useiden ampumaratojen sulkemista. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rahoitusvaikeuksien kanssa painivalle poliisille muodostuisi kymmenien miljoonien eurojen lisäkustannukset muun muassa suojavarusteiden

ja ampumaratojen uudistamisesta. Kun järki ja maakohtainen yksilöllinen harkinta puuttuvat, niin me perussuomalaiset emme voi lyijykieltoa kannattaa.

Arvoisa puhemies! Valiokunta ottaa kantaa myös ampumaratojen tilanteeseen Suomessa. Saamamme selvityksen mukaan siviiliampumaradat ovat vähentyneet Suomessa viimeisen 30 vuoden aikana yli 2 000:sta enää reiluun 600:aan. Eri viranomaisten, vapaaehtoisen maanpuolustuksen sekä harrastajien ampumatoimintaa voidaan ylläpitää ainoastaan kattavalla ampumaratojen verkostolla. Suomessa ampumaratojen luvat ovat tiukassa ympäristönsuojelua ja meluhaittoja koskevien näkökantojen vuoksi. Ampumaratoja on suljettu muun muassa lähelle tapahtuneen asuntorakentamisen vuoksi, jolloin ampumaradalle ei ole enää osoitettu uutta aluetta tai ampumarata ei ole täyttänyt uudistuneita vaatimuksia. Ampumaratoihin liittyvää byrokratiaa tulisi keventää, mutta niiden ylläpitoon ja rakentamiseen tulisi myös myöntää riittävä rahoitus.

Käsittelyssä oleva hallituksen esitys palvelee kokonaisuudessaan Suomen maanpuolustuksen lähtökohtia. Suomen puolustuksen selkäranka on sen koulutetussa reservissä ja kansan maanpuolustustahdossa. Vapaaehtoista maanpuolustusta tukemalla ja MPK:n toimintaa tehostamalla vastataan vapaaehtoisten kasvavaan koulutuskysyntään sekä tuetaan Puolustusvoimien tarvetta kouluttaa reserviläisiä myös kertausharjoitusten ulkopuolella.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli, poissa. — Edustaja Essayah.

14.14 **Sari Essayah kd:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on sinällänsä erittäin kannatettava, ja valiokunnan mietinnössä on kyllä nostettu esille myöskin kohtia, joita haluan kommentoida.

Todellakin vapaaehtoisen maanpuolustuksen puolelta on tullut viestejä, että tällä hetkellä henkilöt hakeutuvat hyvin runsain määrin toimintaan mukaan ja esimerkiksi ampumaradoille, erilaisiin ammunnan alkeiskursseihin ja muihin vastaaviin on oikeasti jonoa. Ja siinä mielessä on todella tärkeää, että erilaisin tavoin pystyisimme varmistamaan sen, että meille maanpuolustuksellisesti tärkeä ampumaharjoittelu muun muassa reservin osalta plus myöskin tässä mietinnössä mainittu poliisien ampumataitojen ylläpitäminen pystytään myöskin tulevaisuudessa varmistamaan. Ja tässähän haasteena on sitten nimenomaisesti EU:n lyijyä sisältävien patruunoitten käyttökielto ja ne rajoitukset tietyiltä osin.

Tässähän kansallisesti pyrittiin hakemaan suurta konsensusta ja varmistamaan tämä maanpuolustuksellinen käyttötarve, mikä Suomella olisi poikkeuksena, mutta tässä ei täysimääräisesti onnistuttu, koska tämä meni lyijyasetus kakkosen sisälle. Siinä mielessä on ymmärrettävää, että pelkästään se, että on mahdollisuus käyttää lyijypatruunoita, ei vielä riitä, koska ampumaratojen erilaiset ympäristölupiin liittyvät rajoitukset rajoittavat niitten ampumaratojen käyttömahdollisuuksia, joissa nämä ympäristönormit ovat vielä entistäkin tiukemmat. Ja siinä mielessä täytyy sanoa, että valiokunnassa on tehty hyvää työtä, kun tänne on saatu lausuman muotoon myöskin se asia, että valtioneuvoston on annettava selvitys Suomen ampumaratojen kokonaistilanteesta ja tässä selvityksessä tulee sitten tarkastella myöskin sitä, miten ampumaratojen määrää saataisiin Suomessa lisättyä nykytasosta ympäristönäkökulmat asianmukaisesti huomioiden.

Tuolla on esimerkiksi monien pienien ampumaratojen kohdalla, kun niitten taustayhteisönä toimivat erilaiset ampumaseurat, metsästysseurat tai reserviläiset, että hallinnollinen taakka ja niiden selvitysten määrä, mitä esimerkiksi ympäristölupien kohdalla pitää tehdä, ovat valtavia. Ja meillä on suuri joukko tällaisia ampumaratoja, joissa sitten on uhkana se,

että niitten käyttölupia ei uusita, koska näitä selvityksiä ei saada tehtyä. Siinä mielessä toivoisin, että tässä esimerkiksi voitaisiin ympäristöministeriön osalta auttaa näitä erilaisia kansalaisjärjestöjä tässä toiminnassa, niin että tehtäisiin selkeät ohjeet siitä, minkälaisia erilaisia lupiin liittyviä selvityksiä tulee kullekin ampumaratatyypille olla valmiina esitettynä, jolloinka tämä aika ei sitten menisi näissä kansalaisjärjestöissä näitten lupaprosessien eteenpäin viemiseen.

Kaiken kaikkiaan siis tämä hallituksen esitys on sinällään kannatettava, eteenpäin vietävä, mutta tässä on näitä asioita, jotka on tuotu valiokunnan mietinnössä hyvin esille ja jotka ovat äärimmäisen tärkeitä, jotta meillä voidaan varmistaa ampumaratojen käyttö myös tulevaisuudessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.18 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Elikkä meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain sekä ampumaaselain 17 §:n muuttamisesta. Tällä nyt oikeastansa mahdollistetaan ja turvataan MPK:n koulutus Puolustusvoimien aseilla. Tässä on laajemminkin käsitelty useita asioita, joista itse haluan nostaa esiin sen huolen, mikä on ollut ja mikä myöskin oikeastansa koko tätä salia on kantanut, eli yhteisen huolen ampumaratojen määrästä, ja sellainen, mikä henkilökohtaisesti on itselle erittäin tärkeä, on tämä Euroopan unionin REACH-asetus tai lyijydirektiivi, jolla tahdottaisiin kieltää lyijyluotien käyttö kosteikkoalueilla.

Olen tähän asiaan perehtynyt aika hyvin. Jo noin kaksi vuotta sitten sain uuden kappaleen puolustusvaliokunnan lausuntoon hallituksen vuosikertomuksesta 2019. Tästä kiitos näin heille, jotka tätä asiaa kannattivat ja tukivat. Nyt se on oikeastansa ollut useamman kerran valiokunnassa esillä eri asiakirjoissa. Se on ollut muun muassa puolustusselonteossa ja jopa Nato-lausunnossa, ja viimeksi se oli julkisen talouden suunnitelmassa. Itse olen sen pyrkinyt näihin aina jumppaamaan. Toki, kun muodostimme valiokunnassa yhteisen kannan silloin ensimmäisestä esityksestä, se on noussut hyvin esiin.

Tuossa edustaja Ronkainen äsken sanoi, että perussuomalaiset eivät kannata tätä lyijyasetusta, eikä sitä oikeastansa varmaan täällä salissa tässä tilanteessa mikään muukaan puolue kannata, mutta itse haluaisin lisätä sen, että me suorastaan vaadimme, että se kumotaan kokonaan. Nyt julkisen talouden suunnitelmaan löytyi mielestäni hyvät eväätkin tämän asian kaatamiseksi, koska niin kuin edustaja Ronkainen tuossa edellisessä puheenvuorossa kertoi, on arvioitu poliisihallinnon taholta, että Suomessa syntyisi useiden kymmenien miljoonien kulut tästä, jos tämä lyijyasetus astuu voimaan. Elikkä se käytännössä tarkoittaa sitä, että luodit jouduttaisiin korvaamaan jollakin muulla materiaalilla, ja nämä muut materiaalit ovat läpäisevämpiä kuin lyijyammukset, ja sitä myöten poliisin turvavälineet, kypärät, liivit, luotisuojat, kilvet tai muut, menisivät uusiksi. Jos tämä Suomessa maksaa kymmeniä miljoonia, niin te voitte kuvitella, mitä se maksaa koko Euroopan tasolla.

Elikkä nyt näkisin näin, ja se on tänne valiokunnan mietintöön kirjoitettukin kappaleeseen 28: ”Valiokunta kannustaa reserviläisjärjestöjä ottamaan luonnokseen aktiivisesti kantaa. Valiokunta pitää välttämättömänä, että komissioon vaikutetaan myös suoraan mahdollisimman korkealla poliittisella tasolla, esimerkiksi puolustusministerin toimesta. Valiokunta huomauttaa, että komissio on velvollinen ottamaan huomioon myös sellaisen olennaisen informaation, joka ei ole ollut kemikaaliviraston tieteellisten komiteoiden kä-

sittelyssä mukana.” Elikkä tämä on minun mielestäni niin väkevä juttu, että tällä on mahdollista saada kaadettua, jos muut maat käyttävät järkeään, tämä koko lyijyasetus.

Tämä on sellainen asia, mikä vaikuttaa meidän julkiseen talouteen. Poliisi nyt jo tällä hetkellä kärsii rahan puutteesta ja on joutunut joiltakin osin supistamaan toimintojaan, ja tämä aiheuttaisi valtavan katastrofin, ja se lisäisi meidän maamme kuluja. Eli jossain vaiheessa tulee varmaan tärkeäksi asiaksi miettiä se, mitä me saavutetaan. Onko lyijy siellä penkassa todellakin niin vaarallista, että se aiheuttaisi tällaisen lyijykiellon koko Eurooppaan? Meillä Suomessa on paljon kosteikkoja, ja tämä koskee meidän maata ihan eri tavalla kuin muita maita.

Toinen asia tosiaan, mikä nousikin jo esiin: ampumaratoja meidän pitää saada lisättyä. Siihen on otettu myös kantaa tässä puolustusvaliokunnan mietinnössä. Näen tärkeänä, että suomalaisten tällä hetkellä korkea maanpuolustustahto pysyy yllä lisäämällä ampumaratoja, pysymällä tässä lyijyssä. Se, että reserviläisten ampumaharrastus muuttuisi äärettömän kalliiksi — kuten korvaavat patruunat nostaisivat hinnan moninkertaiseksi, ja he nyt jo ajavat pitkät matkat itsenäiseen ampumaharjoitteluun — on tärkeä asia, ja nämä on hyvin huomioitu tässä hallituksen esityksessä ja puolustusvaliokunnan lausunnossa. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja al-Taee poissa. — Edustaja Marttinen.

14.25 **Matias Marttinen kok:** Arvoisa herra puhemies! Haluan nyt ensinnäkin kiittää puolustusministeriä, maan hallitusta siitä, että tämä hallituksen esitys on tuotu eduskuntaan, ja totta kai puolustusvaliokuntaa siitä, että asiaa varsin pikaisella ja nopealla aikataululla on pystytty käsittelemään.

Vierailimme maaliskuussa puolustusministeriön alaisen vapaaehtoisen maanpuolustuksen neuvottelukunnan kanssa Säkylässä MPK:n järjestämässä harjoituksessa, ja oli hienoa nähdä se, miten laajasti tämä muuttunut tilanne on kannustanut myös uusia henkilöitä hakeutumaan harjoitustoimintaan, ja kyllä se viesti oli, että harjoitukset ovat hyvin täynnä. Muistan, että silloin kävimme myös laajat keskustelut MPK:n edustajan kanssa siitä, miten nykyinen lainsäädäntö asettaa hyvinkin tiukat rajoitukset ja reunaehdot sille, miten esimerkiksi Puolustusvoimien aseita voidaan käyttää harjoitustoiminnassa. Omaan korvaani se kuulosti varsin erikoiselta, ja nyt tietysti varsinkin tässä muuttuneessa tilanteessa on täysin perusteltua, että lakia muutetaan niin, että tosiasiassa myös MPK:n harjoitustoiminnassa voidaan näitä aseita käyttää. Se tukee koko tätä meidän vapaaehtoista maanpuolustustoimintaa ja harjoitustoimintaa, ja tämä on minusta ehkä kaikkein tärkein asia tämän hallituksen esityksen kautta nyt mietinnössä, mikä tässä laitetaan kuntoon, ja annan sille kyllä täyden tukeni kaikkinensa.

Mutta, herra puhemies, sitten lyhyesti vielä toisesta asiasta, joka tässä tulikin jo hyvin esille edustaja Mäenpään ja edustaja Ronkaisenkin puheenvuoroissa ja joka liittyy tähän lyijydirektiiviin ja ampumaratojen tilanteeseen. Tulen itse Satakunnan vaalipiiristä, ja niin kuin tiedätte, maakunta on hyvin vahvasti maanpuolustusmaakunta jo pelkästään meidän Porin prikaatimme toiminnan osalta, mutta myös laajemmin vapaaehtoisen maanpuolustuksen toiminnan osalta. Ja kyllä se viesti, mitä itselleni on tullut jo vuosien ajan liittyen tähän ympäristösääntelyyn, koskien ampumaratoja ja koskien sitä, miten näitä ratoja voidaan ylläpitää, on ollut hyvinkin huolestunutta ja negatiivista tämän kiristyvän sääntelyn ympärillä, ja kyllä kaikkinensa, vaikka totta kai ajattelen niin, että meidän täytyy tehdä päätöksiä sillä tapaa, että ympäristönäkökulmat otetaan aina huomioon, niin kyllähän tämä

lyijydirektiivi on kaikkinensa kyllä hyvin järjetön, eikä kyllä lainkaan istu siihen tämän hetken pirtaan, minkäkaltaisessa maailmanpoliittisessa tilanteessa me olemme, ja siksi on tärkeää, että nyt myös valiokunta on mietinnössään nostanut tämän ampumaratojen tilanteen esille vahvasti, ja toivon todella, että tähän lyijydirektiiviasiaan löytyy järkevä, säällinen ratkaisu, jotta tämä toiminta voi jatkua ja jotta toivottavasti myös pystymme avaamaan uusia ratoja sitten tämän toiminnan tueksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Niemi.

14.28 **Veijo Niemi ps:** Arvoisa herra puhemies! Olemme tilanteessa, minkä tavallaan on aiheuttanut Venäjä hyökätessään Ukrainaan. Samalla kun tämä tilanne alkoi helmikuussa, alkoi myöskin reserviläistoiminnassa ja myöskin MPK-toiminnassa valtava ryntäys suomalaisilla, niin miehillä kuin naisilla, ja halu päästä harjoittelemaan ampumista. Nyt olemme loistavassa tilanteessa siinä mielessä, että olemme saamassa lakiin muutoksen, jolloin MPK voi käyttää myöskin armeijan aseita näissä harjoitteluissa. Heillä on tällä hetkellä ollut iso ongelma se, että nämä MPK:n niin sanotut omat aseet ovat käyttökiellossa niiden epävarmuuden vuoksi. Ja kun tässä tilanteessa saamme sitten ottaa näitä armeijan aseita, toki armeijan valvonnassa, myöskin MPK:n harjoituksiin käyttöön, niin tämä on erittäin hyvä asia.

Mutta sitten tämä ampumaratojen tilanne Suomessa. Ampumaradallahan tarkoitetaan sisällä olevaa tilaa tai ulkona olevaa aluetta, joka on ampuma-aseella maaliin ampumista varten. Meillä on näitä Puolustusvoimien ratoja Suomessa 40 kappaletta, eivätkä ne sijoitu maantieteellisesti tasaisesti koko valtakunnan alueelle. Puolustusvoimien oman toiminnan tehostuessa ja MPK:n saadessa Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen aseita koulutuskäyttöönsä reserviläisyhdistysten mahdollisuudet käyttää Puolustusvoimien ratoja edelleen pienenevät. Edellä mainittuja siviiliampumaratoja käyttävät myös monet viranomaiset, ennen kaikkea poliisi ja Rajavartiolaitos, omaan harjoittelutoimintaansa, koska läheskään koko valtakunnan alueella ei ole todellakaan riittävästi näitä armeijan ratoja, millä voitaisiin sitten tehdä tätä harjoittelua. Näitä siviiliratoja on käytössä noin 670 kappaletta eri puolilla Suomea, ja jos verrataan vaikka Ruotsiin, siellä on noin 3 000. Ja valtavasti on Suomessa 20—30 vuoden aikana vähentynyt tämä ratojen määrä: aikaisemmin Suomessa oli jopa noin 2 000—2 500 ampumarataa. Toisaalta valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan Suomessa tulisi tavoitella ainakin noin 1 000 ampumaradan kokonaismäärää, jotta eri viranomaisten, vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja eri harrastajaryhmien toiminta voidaan turvata kestävällä tavalla. Toivon tähän järkeä. Osaltaan siihen tietysti vaikuttaa tämä edustaja Mäenpään mainitsema lyijykieltoasia. Toivon, että näitä ratoja saadaan sillä tavalla järkevästi rakennettua, että niissä on sitten turvallisuutta huomioitu, huomioitu tätä lyijyn saantia luonnosta pois ynnä muuta, kaikkia tekoja. Mutta jos näitä ratoja ei ole, niin meillä ei myöskään ole mahdollisuutta harjoitella sitten tätä ampumataitoa, mikä nyt on tällä hetkellä entisestään korostunut tässä Venäjän ja Ukrainan tilanteessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.32 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Niemi aloitti puheenvuoronsa sillä, että tämä Ukrainan sotatilanne on omalla tavallaan korostanut myöskin Suomessa maanpuolustuksen merkitystä, mukaan lukien vapaaehtoinen maanpuolustustyö, ja ilman

muuta on itsestään selvää, että juuri näin on. Myöskin asevarainen maanpuolustustyö on tarpeellista, ja tässä suhteessa sen merkitys korostuu, siitä huolimatta että, arvoisa puhemies, me hyvin tiedämme, että laaja turvallisuus kuitenkin sisältää paljon muitakin elementtejä kuin asevaraisen turvallisuustyön.

Tässä puolustusvaliokunnan mietinnössä nyt on keskitytty erityisesti vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ja sen edellytysten kohentamiseen ja parantamiseen, ja tämä mietintö on yksimielinen.

Arvoisa puhemies! Meillä on käyty perusteellinen keskustelu puolustusvaliokunnassa erityisesti tästä Euroopan unionin niin sanotusta lyijydirektiivistä. Eli lyijypatruunoiden käyttöä on haluttu rajoittaa, tietäen erinomaisen hyvin, että lyijy on poikkeuksellisen myrkyllinen raskasmetalli, tietäen myöskin hyvin sen, että lyijyssä ei ole mitään niin sanottua alarajaa, jonka puitteissa se olisi turvallinen metalli, vaan se on todellakin yksi vaarallisimpia myrkkyjä, ja tietäen myöskin sen, että jo vuodesta 96 meillä on ollut käytössä muun muassa direktiivi, joka säätelee linnustusta lyijypatruunoilla ja lyijyhauleilla, eli se on kielletty. Nyt unioni on halunnut mennä tässä asiassa pidemmälle, ja olemme käyneet hyvin perusteellista keskustelua, jossa erityisesti edustaja Mäenpää ja myöskin edustaja Niemi ja eräät muut puolustusvaliokunnan jäsenet ovat painavasti tuoneet esille tämän lyijykiellon negatiiviset vaikutukset.

Arvoisa puhemies! Haluaisin korostaa, että tässä suhteessa me kyllä kävimme valiokunnassa pitkää, perusteellista keskustelua, ja meitä oli monia, en ainoastaan minä, jotka myöskin korostivat näitä ympäristöllisiä tekijöitä. Nythän me puhumme turvallisuudesta, ihmisten turvallisuudesta. Lyijy raskasmetallina luonnossa, kun se menee myöskin linnuston kautta kiertoon eteenpäin, on meille kaikille myöskin turvallisuuskysymys, eli ympäristö tässä suhteessa on myöskin turvallisuuskysymys, mukaan lukien maanpuolustustyö, jota tehdään. Eli me joudumme kyllä nyt mittaamaan tässä, mikä on järkevää.

Kun täällä edustaja Marttinen taisi sanoa, että lyijydirektiivi on järjetön, niin, arvoisa puhemies, minä haluan kyllä alleviivata, että lyijydirektiivi on mitä järkevin. Se on järkevää ottaa käyttöön laajamittaisesti. Kaikkialla Euroopan unionissa on tunnistettu sen merkittävyys. Muuallakin on ampumaratoja, muuallakin on sekä urheiluammuntaa että vapaaehtoista maanpuolustustyötä. Muuallakin harjoitellaan, ei vain Suomessa, ja ampumaratoja on suhteessa jopa enemmän Keski-Euroopassa kuin Suomessa. Eli tämä on yhteinen ilmiö, ja tässä halutaan nyt selkeästi päästä säätelemään tätä lyijyn käyttöä.

Kannattaa muistaa, että viranomaiskäytössä se on sallittua, eli sotilastoiminnassa se on sallittua, ja sitten tulee kysymys siitä, missä määrin urheiluammunnassa radoilla sitä voitaisiin sallia ja missä määrin vapaaehtoisessa maanpuolustustyössä, joka tapahtuisi rajoitetuissa puitteissa ja valvotuissa puitteissa ampumaradoilla, sitä voitaisiin sallia. Kyllä, tässä suhteessa me voimme tätä asiaa pohtia, mutta kategorinen suhtautuminen tähän lyijykieltoon ei ole järkevä, vaan se on meille turvallisuuskysymys myöskin, että meillä pyritään säätelemään lyijyhaulien käyttöä. Siinä suhteessa kun käydään keskusteluja unionin kanssa, tämä kannattaa pitää mielessä, että meilläkin on valmiutta tunnistaa lyijyn myrkyllinen ominaisuus, ja meidän mieluummin sitten täytyy vähän maksaa vaihtoehtoisista ammuntamuodoista, jos se sikseen tulee.

Tämmöinen asteittainen siirtyminenhän tässä on mitä järkevintä, niin että me emme nyt kertaheitolla muuta tätä koko järjestelmää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kinnunen, Jari.

14.36 **Jari Kinnunen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Suomi on siinä onnellisessa asemassa, että meillä on tämä maanpuolustustahto ehkä maailman korkeimmalla tasolla tälläkin hetkellä, vaikka elämme tätä epävarmaa aikaa — ja ehkä se epävarmuus on vielä lisännytkin sitä, toki toiseenkin suuntaan on ollut liikennettä.

Ollaan puhuttu nyt tästä lyijyasiasta paljon tämän hallituksen esityksen yhteydessä. Toki se tähän liittyy, mutta se on vähän semmoinen juttu, että tämä lyijyasetus on yhtä järkevä kuin aikanaan oli tämä jalkaväkimiinoista luopuminen, koska se voidaan myöskin tehdä niin, että ampumaradat yksinkertaisesti rakennetaan siten, että ne keräävät noin 90 prosenttia niistä lyijyluodeista talteen, jotta ne eivät päädy sinne luontoon. Kaikki on mahdollista teknisesti kyllä järjestää, jos niin halutaan. En siis halua siitä sen enempää mainita.

Itse olen ollut todistamassa näitten ampumaratojen alasajoa, kun olen ollut ympäristörikosten tutkinnanjohtajana, ja niitä valituksia ja rikosilmoituksia on tehty muun muassa Pirkanmaalla. Kyllä se reserviläisten ampumaharrastus aika vaikeata on ollut, ja se on tehty nimenomaan vaikeaksi näillä ympäristönsuojelumääräyksillä, jotka sinänsä kyllä tietysti pyrkivät hyvään, kuten tässä äsken edustaja Kiljunenkin totesi, kun se lyijy sinänsähän on vaarallinen, ei kukaan sitä kiistä.

Mitä sitten tulee tähän itse lakiin, niin tuntuu hieman oudolta, että siellä 20 a §:ssä mainitaan, että harjoittelua sarjatulella ei saa antaa. Mitenkähän se asia noin niin kuin kaiken kaikkiaan käytännössä sitten menisi, että jos semmoinen konflikti sattuisi tulemaan, niin huutavatko pojat siellä sarjaa vai ammutaanko niin kuin ennen vanhaan pystykorvalla yksittäisiä laukauksia? Tässä on niin kuin mennyt pikkaisen yli taas tämä säätely meillä, että se ei kovin järkevältä tunnu minun mielestäni. Sen lisäksi olisi erittäin tärkeää, että nyt kun Maanpuolustuskoulutusyhdistys on ilmoittanut, että he pystyvät tuplaamaan tämän heidän koulutuskapasiteettinsa jo tänä vuonna, niin nyt sitten hallitus myöskin varaisi varoja siihen, että oikeasti tätä koulutusta pystytään kaikille halukkaille antamaan.

Ja sitten huomautan, että olen kantanut asetta useita kymmeniä vuosia. Minulla ei ole yhtään asetta, elikkä en ole asehullu.

Tämä on vähän niin kuin tragikoominen tilanne, että me ollaan tavallaan onnellisia, että me lisätään koulutusta, mutta tämähän on vain välttämättömyys. Tämä meidän on pakko hyväksyä tässä tilanteessa, koska meillä sattuu nyt olemaan tuommoinen naapuri kuin on, ei me tälle muutakaan voida. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.39 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Kinnunen tässä nosti esille myöskin tämän jalkaväkimiinakiellon ja rinnasti tämän lyijydirektiivin, tavallaan, järjettömyyden tai järjellisyyden tähän jalkaväkimiinoista luopumiseen. Meillähän on tehty tässä hiljattain lakialoite koskien tätä teemaa, ja puolustusministeriön edustajat ja Puolustusvoimien edustajat selkeästi puolustusvaliokunnassa kertoivat, kun meillä oli lakialoite siitä, että palautettaisiin jalkaväkimiinat, että siihen ei ole tarvetta — siihen ei ole puolustuksellista tarvetta, siihen ei ole myöskään suorituskykytarvetta, vaan ne korvaavat järjestelyt, jotka on aikaansaatu sen jälkeen, kun tähän jalkaväkimiinakieltoon mentiin mukaan, kompensoivat täysin sen tarpeen, mikä jalkaväkimiinoilla on ollut Suomessa. Siihen ei ole tarvetta, ja siinä samaan aikaan on todettu se, että sillä jalkaväkimiinojen kiellolla on kuitenkin kansainvälinen merkitys, koska siviiliuhrit ovat se pääsääntöinen uhrijoukko.

Arvoisa puhemies! Sama koskee nyt tätä lyijykieltoa. Tässäkin asiassa on ihan sama juttu, että kun täällä puhutaan nallituotannon käynnistämisestä Suomessa ja tässä on yksimielinen kanta meillä valiokunnassa, että sitä voitaisiin viedä eteenpäin, niin miksi siinä ei ole samanlaista ajatustapaa, että me haemme sieltä korvaavia tuotantotyyppejä patruunoissa, että me voisimme väistää tämän lyijyn käytön näissä patruunoissa. Kalliimpi, kyllä, maksaa enemmän, kyllä, mutta tuotekehittelyllä, jossa olemme aktiivisia, me voimme siinä saada jopa kilpailuedun kansainvälisestikin, koska, arvoisa puhemies, tämä lyijykielto tulee olemaan koko Euroopan laajuinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Muistutan, että keskustelua käydään ampuma-aselain 17 §:n muuttamisesta. — Edustaja Hoskonen.

14.41 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä vapaaehtoisen maanpuolustuksen edistäminen on tässä tilanteessa äärimmäisen tärkeä asia, koska jos rajoillamme alkaisi jotain ikävää tapahtua, niin pitää muistaa, että ne maakuntajoukot ovat siellä ikään kuin eivät valmiustilassa mutta koulutettu ja sitä varten tehtävään valmiina, jos tilanne niin vaatii. Ja tässä tapauksessa se nopea toiminta on äärimmäisen tärkeää, ja siihen liittyvä ennakoiva harjoittelu on tietysti on aivan yhtä tärkeää.

Nämä samaiset miehet ja naiset, jotka ovat näissä maakuntajoukoissa mukana, totta kai käyvät normaalit kertausharjoitukset, joissa käytetään Puolustusvoimille kuuluvaa normaalia kalustoa ja sitten esimerkiksi siihen liittyvää viranomaistehtäviin kuuluvia lain sallimia kaikkia harjoitustapoja, olkoot ne sitten ryhmän toimintaa, joukkueen toimintaa tai peräti komppanian toimintaa, ammutaan kaikilla tarvittavilla aseilla, mitä siihen aselajiin kuuluu, aivan normaalia toimintaa. Tässä tietysti, kun on se lakisidonnaisuus, että viranomaisella pitää olla aina laki taustalla, kun jotain tehdään, on vain vedetty se raja siihen, että tuossa se kulkee. Ja toisaalta sitten kaikkia tehtäviä ei ole voitu antaa sinne maakuntajoukoille, mutta tärkeää siinä on, että se toimintavalmius säilyy, materiaalia saa harjoituksiin ja harjoituksia pidetään. Se on äärimmäisen tärkeää tässä maailmantilanteessa, missä nyt olemme. Eihän tätä kukaan varmaan kaksi vuotta, vuosi sitten tiennytkään, että tämmöinen olisi tulossa.

Mutta tärkeää on, että laitamme nämä systeemit kuntoon ja lainsäädännön kuntoon, ja pidämme siitä maanpuolustustahdosta ja -valmiudesta koko ajan hyvää huolta. Sillä me pärjäämme. Ja ennen kaikkea se maanpuolustustahto tässä kaikkein tärkein on, että ihmiset haluavat tätä isänmaata puolustaa kaikissa tilanteissa. Se on samalla myös viesti ulospäin, että tämä kansakunta on asiassa yhtenäinen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mäenpää.

14.42 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen käytti hyvän puheenvuoron ja edelleen nosti maanpuolustustahdon esiin. Suomessa maanpuolustustahto on hyvä, ja uskon, että suuri osa sitä maanpuolustustahdon korkeana pysymistä on se, että reserviläiset käyvät harjoittelemassa. Heillä on tällä hetkellä aika edullinen ampumatarvike siihen, elikkä lyijyluodit, ja meidän pitää nyt saada se turvattua. Me emme saa missään vaiheessa tulla hyväksymään sitä Euroopan unionin lyijyasetusta, koska se on niin tärkeää meidän oman maanpuolustustahdon kannalta. Siellä yksittäiset ihmiset kulkevat pitkiä matkoja ampumaradalle harjoittelemaan, viikoittain, viikosta toiseen, talvella ja kesällä.

Sivuan nyt hiukan, kun edustaja Kiljunenkin sivusi tässä, tätä lyijyluotien vertaamista jalkaväkimiinoihin: On totta, että niissä on yhteisiä piirteitä. Edustaja Kiljunen sanoi, että niille on löytynyt korvaava tuote, mutta mitä se on maksanut? Se on maksanut äärettömän paljon. Niitä ei täydellisesti voi korvata millään, koska jalkaväkimiinan pelotevaikutusta ei voi korvata millään. Tästä pelotevaikutuksesta tuli mieleen, että kyllä on aikamoinen pelotevaikutus jo se, kun naapurissakin on tiedossa, kuinka paljon Suomessa on reserviläisiä, kuinka paljon täällä on reserviläisillä harjoitustoimintaa ja kuinka aktiivisesti he käyvät ampumassa. Nämä ovat semmoisia asioita, että näistä vain meidän pitää pitää hyvä huoli ja taata, että tämä toiminta pystyy jatkumaan.

Edelleen tuohon lyijyyn viitaten: Lyijyluotien korvaaminen aiheuttaa ongelmia meidän omalle maanpuolustusteollisuudelle ja ampumatarviketuotannolle. Se nostaa poliisin kuluja äärettömän paljon. Jossakin on se raja. Kyllä ymmärrän, ja edustaja Kiljunenkin tietää sen, että se on haitallinen, mutta meidän pitää hyväksyä jotakin. Jos se olisi teidän mielestänne kohtuutonta, että lyijy on vaarallinen, niin totta kai te tekisitte esityksen, että Suomessa ei saa enää käyttää autojakaan, koska niistäkin tulee vaarallista ainetta pakoputkesta. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen, Kimmo.

14.45 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Jottei tule väärää käsitystä siitä, mikä on se valiokunnan konsensus, joka tässä takana on, koskien tätä lyijykieltoa: Kyllä, me vetoamme puolustusministeriä myöten, että he kävisivät neuvotteluja unionin taholla tästä direktiivistä, mutta ajatuksena ei ole ainakaan meillä, jotka ovat tähän toisesta kulmasta katsoneet kuin edustaja Mäenpää, että lyijydirektiivi kumottaisiin kokonaan. Se ei ole se ajatus, vaan niin, että sitä täydennettäisiin sellaisilla osioilla, jotka mahdollistaisivat vapaaehtoisen maanpuolustustyön harjoittelun rajoitetuissa puitteissa ampumaradoilla, samoin kuin urheiluammunnan myöskin säädellysti ja rajoitetuissa puitteissa, vielä lyijypatruunoillakin. Mutta pidemmässä juoksussa pyrkimys on se, että me pyrimme korvaaviin järjestelmiin.

Tämän täytyy olla se lähtökohta, arvoisa puhemies. Kaikki Green Dealissa olevat ympäristönsuojelulliset elementit, mitä tässä yhteiskunnassa tehdään, alkaen kasvihuoneilmiöstä, kaikkihan ne edellyttävät kustannuksia siirtymävaiheissa. Tehdään monenlaisia ratkaisuja, jotka maksavat, vain sen vuoksi, että meillä olisi turvallinen ympäristö. Tässä meillä on poikkeuksellisen vaativa ja vaarallinen alkuaine, lyijy, joka on raskasmetalli, joka on todella tuhoisa monessa mielessä, ja meidän täytyy asteittain rakentaa yhteiskuntamme niin, että me saamme sen lyijyvapaaksi.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 80/2022 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.